

Specialdyrlæge Jens Ruhnau med en patient i Tanddyreklinikken i Måløv. "Jeg var som nyuddannet dyrlæge ansat i en praksis, hvor alle havde hver deres specialer. Imidlertid var jeg og de andre dyrlæger helt på gyngede grund, da vi fik en hund ind, som havde parodontose. Så blev jeg interesseret."

Bakterier i munden *kan være livsfarligt*

Mundhulen hos både dyr og mennesker indeholder mange bakterier. Hvis de får lov til at sætte sig fast og formere sig, kan de give parodontose. Har man først fået parodontose, kan bakterierne gå over i blodbanen og slå sig ned i andre organer, hvilket kan give livstruende sygdomme i f.eks. hjerteklapper, lunger, lever og nyrer. Det har dyrlægerne vidst i årtier. Tanddyreklinikken i Måløv er Danmarks eneste specialklinik for tandbehandling på dyr. Her ved specialdyrlæge Jens Ruhnau alt om sammenhængen.

Tanddyreklinikken fejrede sin et års fødselsdag den 1. maj i år. Her modtager man hunde, katte og andre mindre husdyr til behandling af tænder, mundhule og kæbe. Tanddyreklinikken foretager alle behandlinger i mundhulen, fra rutinemæssige tandrensninger til større kirurgiske indgreb som ved kæbebrud eller svulster i munden. Man kan henvende sig direkte eller man kan blive henvist via sin sædvanlige dyrlæge. Klinikken modtager henvisninger fra hele landet og fra Sverige. Klinikken ejes og ledes af specialdyrlæge Jens Ruhnau, som er europæisk specialist i tandbehandling af dyr.

Hunde får også huller i tænderne, tandkødsbetændelse og parodontose

Hunde kan som mennesker få tandkødsbetændelse og parodontose eller karies, der giver huller i tænderne. De kan knække tænder, brække kæben eller få kræft i mundhulen. Mange unge hunde

har også skæve tænder, der medfører sår, når hunden skal tygge. Undersøgelser viser, at tre ud af fire hunde har en behandlingskrævende tilstand i munden. Hunden viser imidlertid ikke, at den har smerter, men ofte fortæller ejere efter en behandling, at 'hunden er livet op', er 'blevet som hvalp igen' eller gør ting, som den ellers var holdt op med. Hundeejere bør derfor undersøge deres hund jævnligt ved at kigge den i munden og børste dens tænder – alle 42 – en gang dagligt, ligesom det er vigtigt, at dyrlægen ved det årlige sundhedseftersyn grundigt undersøger hundens mundhule.

Betændelse i mundhulen svarer til et enormt areal

"Tre ud af fire hund og katte har tandkødsbetændelse," forklarer Jens Ruhnau. "Det område i mundhulen, hvor der er betændelse, er arealmæssigt enormt i forhold til resten af kroppen. Hvis der var tale om et betændt sår på kroppen, ville enhver hundeejer eller

dyrlæge prompte reagere, men betændelse i mundhulen er mere usynlig. En gang imellem kan jeg dog godt undre mig, når jeg får en hund ind, som ejeren fortæller, sover i sengen og som faktisk lugter ganske forfærdeligt fra munden.”

Mellem 65 og 85 % af alle hunde og katte har behandlingskrævende tilstande i munden

”Tandlægedelen har aldrig været et højprofilområde på dyrlægestudiet eller i andre sammenhænge for den sags skyld, hvorimod ortopædkirurgi altid har tiltrukket mange, selv om kun 1 ud 1.000 hunde i løbet af et liv får brug for det. Mellem 65 og 85 % af alle hunde og katte har derimod behandlingskrævende tilstande i munden.”

”Den tand, som hyppigst knækker, er den store kindtand i overmunden. Det resulterer typisk i dannelse af en byld, i betændelse i øjet eller betændelse under øjet. Man kalder det et fistuløst opbrud. Det der sker, er at betændelsen vil forsøge at komme ud den korteste vej. Og det er opad, dvs. til øje og øjenomgivelse. For 30 år siden opdagede dyrlæger, at et lille væskende sår under øjet på hunde aldrig forsvandt, selv om man behandlede med antibiotika og penicillinsalve. Årsagen var betændelse i en tand.”

Bylder i vigtige organer stammede alle fra munden

”Som led i en undersøgelse af sammenhængen har man obduceret et stort antal gamle hunde. Obduktionerne viste, at der var små bylder på hjerteklapperne, i nyrerne, i hjernevævet og i leveren for at nævne de vigtigste organer. Bakterierne fra disse bylder viste sig at være de samme som i munden. Dvs. spredningen af bakterier sker fra mundhulen. Bakterierne elsker at cykle rundt i kroppen. Faktisk går bakterierne fra mundhulen ud i blodbanerne flere gange i timen. Det sker der ikke noget ved hos et sundt og stærkt dyr. Ældre hunde kan derimod have et svagere immunforsvar. Grunden er, at munden ikke er en isoleret del af kroppen, men derimod en samlet del af organismen. Det betyder, at betændelsessygdomme i munden kan sprede sig til resten af kroppen.”

Mange sygdomme forsvinder, når man får ryddet op i munden

”Når man får ryddet op i munden, dvs. behandlet dårlige tænder og eventuel betændelse er fjernet, så fortæller hundeejere bagefter, at eksempelvis en uforklarlig halvhed også er forsvundet. Det er de mest interessante sygdomme som forsvinder, når man først får ordnet problemer i mundhulen: halvhed, mave-tarm problemer, hudproblemer, allergiproblemer og adfærdsproblemer. Aggressive hunde - og katte også for den sags skyld - får et nyt liv, efter de har fået fjernet smerter fra tænderne og de holder op med at være aggressive. Jeg må dog indrømme, at de mest motiverede ejere er mennesker, der selv har prøvet at have tandpine. De ved, hvor belastende det er.”

Tanddyreklinikken er Danmarks eneste specialklinik for tandbehandling på dyr. En typisk patient kan være en hvalp, som har et skævt bid. Hvis hjørnetænderne sidder skævt, kan de lave hul i ganen. Det kan medføre infektion, dvs. en fistel med betændelse, som kravler op i næsen. Disse hunde får kronisk næsehulebetændelse, hvis ikke bidfunktionen behandles. Tanddyreklinikken retter også tænder, evt. med bøjle, hvis en hund har været ude for et traume og kæbe samt tænder er blevet skæve. En tommelfingerregel lyder, at hvis en hund har fået tandskade, så vil der næsten altid opstå parodontose. Til gengæld foretages aldrig kosmetiske behandlinger på f.eks. udstillingshunde. Her er man meget strikse på Tanddyreklinikken.

Når en hund (eller et andet dyr) skal have rensset og ordnet tænder, skal den altid i narkose. Den skal intuberes for ikke at risikere at blive kvalt i spyt, slim, vand, blod og tandsten.

En Jack Russell Terrier hvalp får børstet tænder med en helt almindelig, blød tandbørste.

Specialdyrlæge Jens Ruhnau siger, at han har et budskab til hundeejere: "Det gør ondt, at se en hund, der ser sådan ud med tandsten, der dækker tænderne og ildrødt, betændt tandkød. Og det kan koste uanede mængder af penge til behandling af andre sygdomme, som så dårlige og upassede tænder resulterer i."

"Der er selvfølgelig skeptiske hundeejere, som har haft hund i 30 år og som mener det er noget pjat med tandhygiejne hos deres hund," indrømmer Jens Ruhnau. "Egentlig mærkeligt, hvis de har en hund med dårlig ånde. For dårlig ånde er helt klart udtryk for problemer. Og i dag ser vi flere og flere geriatriske patienter. Hunde bliver i stigende grad ældre og får ligesom mennesker problemer med deres tænder."

"Dyr med parodontose er et kæmpe reservoir af bakterier. Og det er problematisk for os mennesker. Hundene kysser os, sover i sengen osv. Vi skal tænke os om, for bakterier i hundeparodontose er i familie med menneskeparodontose. Vi kan risikere at give os selv problemer, hvis ikke vi forholder os til dyrs mundhygiejne."

Der er en kur mod parodontose – nemlig tandbørsten

"Hvis man forestillede sig, at der var en sygdom, som tre ud af fire hunde led af, så ville alle synes det var fantastisk, hvis der var en

Et smukt tandsæt på en hund, som får børstet tænder hver dag. Læg mærke til det sunde, lyserøde tandkød.

effektiv kur. Som med parodontose. Og der er faktisk en kur, som opfylder kravet – nemlig tandbørsten. Hvis man børster tænder på sin hund hver dag, ja, så får den ikke tandkødsbetændelse og senere parodontose med alle de følgesygdomme, det kan føre med sig," afslutter Jens Ruhnau med et skævt smil.

Dyrlægerne har i årtier vidst – faktisk i 30 år, at der er en sammenhæng mellem en lang række sygdomme og betændelse i mundhulen. Men det samme gælder også for mennesker. Lægerne er så småt ved at interessere sig for sammenhængen mellem betændelsestilstande i mundhulen og betændelse i hjerteklapperne. Men måske skulle de i endnu højere grad interessere sig for problematikken, ligesom vi selv skal være gode til at passe vores tænder – og bruge tandbørsten.

Tandsættet på en syv år gammel Jack Russell Terrier, som får børstet tænder hver dag.

Fakta:

Dyrlæge Jens Ruhnau blev kandidat fra Den Kgl. Veterinær- og Landbohøjskole i 1995 og har siden 1997 specialiseret sig i tandbehandling på dyr, især hunde, katte og mindre kæledyr. Jens Ruhnau er tildelt titlen 'specialdyrlæge' og har som den eneste i Danmark bestået eksamen til en europæisk specialistuddannelse i tandbehandling på dyr.

Jens Ruhnau har de senere år stået for hovedparten af efteruddannelsen af dyrlæger og veterinærsygeplejersker i Danmark indenfor området tandbehandling på dyr.

Jens Ruhnau er medlem af European Veterinary Dental Society, www.evds.info, og medlem af og bestyrelsesmedlem i European Veterinary Dental College, www.evdc.info. Endelig er han Diplomat of the European Veterinarian Dental College, som kræver, at man bliver revurderet hvert 4. år. Læs evt. mere på www.tandyreklubben.dk